

PALAUTTEELLA PAREMMAKSI

Joukko kotimaisten tiedelehtien ja kirjankustantajien editoreja pohti hiljattain hyvän tieteellisen kirjoittajan ominaisuuksia. Asiaosaaminen ja selväsanainen ilmaisu toki mainittiin keskustelussa, mutta ihanteessa korostuivat kyky seurata ohjeita, sietää kritiikkiä ja pysyä sovituksessa aikataulussa.

Tulos on odotettu sikäli, että huolellisuutta, luotettavuutta ja vuorovaikutustaitoja arvostetaan työssä kuin työssä. Mutkattomien ammatti-ihmisten kanssa on mukava toimia ja energia kuluu oleelliseen. Yleisesti myös tiedetään, ettei asiaosaaminen takaa kykyä yhteistyöhön, vaan ekspertti voi erehtyä vaatimaan itselleen erikoiskohdetelua.

Monelle kotimaiselle tutkija-kirjoittajalle ohjeiden noudattaminen ja kritiikin sietäminen on vaikeaa, vaikka kirjoittaminen ja julkaiseminen ovat heidän työnsä ytimessä. Tutkimusmaailman tärkeät yhteistyökumppanit – vertaisarvioitujen tiedelehtien toimittajat ja tietokirjojen kustantajat – kohtaavat nämä vaikeudet arjessaan, kun he auttavat tutkijoita kertomaan tuloksistaan julkisuuteen.

Tutkija-kirjoittajien perusosaamisen vahvistaminen näiltä osin kaipaa huomiota, koska huolellisuus ja kritiikki ovat tutkimuksen laadun varmistamisen peruspilareita. Ilman varmuutta laadusta tiede ei voi edistyä ja vedota kriteereihinsä, varsinkin nykyajan kovassa kamppailussa tiedosta ja sen luotettavuudesta.

Syyllyttämisen sijasta tuottavampaa olisi avun tarjoaminen. Harvaa tutkija-kirjoittajaa – tai ketään muutakaan – on valmisteltu, saati johdonmukaisesti valmennettu kritiikin vastaanottamiseen ja siihen vastaamiseen. Havainto pätee moniin muihinkin hommiin, toimialasta ja koulutustasosta riippumatta.

Kritiikkiä voi olla vaikea sietää myös siksi, että sen antaja on ankara ilman perusteita eikä opasta kestävämpiin ratkaisuihin. Kritiikin vastaanottajan lisäksi peiliin katsomista kaipaa siis kriitikko. Palautteen tarkoituksena on auttaa sen saajaa työnsä parantamisessa. Siten huomiota vaatii myös kritii-

kin laatu ja tapa, jolla palaute annetaan tai välitetään eteenpäin.

Tiedejulkaisun toimittaja osallistuu prosessiin puskurina, poliisina ja tuomarina. Tehtävään liittyy suurta valtaa ja vastuuta, joiden käyttäjäksi ryhdytään Suomessa usein kovin kylmiltään ja ilman korvausta. Työ opettaa tekijäänsä, mutta moni editori myöntää olevansa vaikeuksissa ja turhautunut, kun pitää paimentaa ylimielistä arvioijaa tai saada sydänjuuriaan myöten loukkaantunut kirjoittaja muokkaamaan tekstiään.

Sijoittaminen laadunvarmistuksen perusteita ja julkaisuprosessin vaiheita koskevaan koulutukseen olisi eduksi kaikille osapuolille. Ajoitus tutkija- tai editoriuran alkuvaiheeseen olisi luonnollinen kohta ja voi myös tuntua kollegiaaliselta välittämiseltä ja vastuunkannolta.

Ohjeiden noudattaminen ja ammattimainen suhde kritiikkiin säästävät aikaa ja rahaa nopeuttaessaan tutkitun tiedon ja julkaisujen matkaa markkinoille. Lukijat saavat sujuvaa ajankohtaista sisältöä, ja tekeminen tuottaa iloa. Sen sijaan paha mieli ja huono käytös tekevät arjesta raskaan.

Muodikkaista huippupuheista huolimatta enemmistö tutkijoista edustaa keskivertoa tieteessäkin. Vahvat rutiinit ja luottamuksen ilmapiirissä kohoava työmoraali hiovat keskiverron laatua tavalla, josta on helpompi ponnistaa kansainvälisiin koitoksiin ja lähemmäs huippua.

Avauskysymys on sama kaikille: Millaista palautetta haluaisit saada, jotta se auttaisi tekemään paremmin?

PAULIINA RAENTO

Kirjoittaja on aluetieteen professori ja rahapelitutkimuksen dosentti Tampereen yliopistossa.